

ELŐFIZETÉSI ÁR.

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 4 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetéseket jutányosan számítunk.

Hivatalos hirdetéseknek 100 szög 1 fertét közölhetnek.

Kincstári bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

SÁTORALJA

Zemplénnvármegye közérdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden szombaton.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **Steinfeld Jenő.**

SZERKESZTŐSÉG

ÉS
KIADÓHIVATAL

hova a lap szellemi részét illető közlemények s az előfizetési pénzek, hirdetési kérelmek s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszámolások intézendők:

Sárospatak, Kovács-uca 176. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el.

Nyitlert minden-óra 20 kr.

Gazdasági válság.

II.

Ha szét nézünk magunk körül, első tekintetre látni fogjuk a gabona neműek túlerelmését. Előmozdították ezt a múltban fennállott tisztességes, néha magas gabona árak, melyek a gazda közönséget, más gazdasági ágak elhanyagolása mellett, a gabona neműek termelésére készítették. Nem kevésbé közreműködtek a minden oldalról mutatkozó kiadási igények, melyek folytán a tulajdonosok rávetették magukat az anyaföldre; az erdők faanyagai egymásután tűntek el, hogy gazdag talajukban buzakalászt termeljenek; a pusztákat, legelő járásokat, réteket az eke hasogatta fel s ma rajtok évenként a buzakeresztek százezrei állanak; megszülettek a vízszabályozótársulatok, a melyek által meghódított területek át lettek adva a búzatermelésnek; a többi gazdasági ágak pedig lemaradván az eddig más cézra felhasznált területek is búzatermelésre fordították át.

És ha tőlünk a szomszédba tekintünk, az összes európai államokban ugyanezt látjuk. Épen így van a tengerentúli államokban is; sőt ezen eljárás eme felkoppant modorban még fokozódni fog, mert Amerika, India, illetőleg Ázsia termelése még valószínűleg ez irányban fog sokáig haladni s ne feledjük, hogy itt a szomszédban — Afrikának fogalmunkat föltúlhaladó nagyságú és gazdaságú ös-

területein termelt búza elárasztja az egész európai piacokat.

Mert világos, hogy österületekkel szemben különösen pedig ma a gépek korszakában, más kiadók gyors használása eme új földeknek aligha van a búza termelésnél, mivel az ily meghódított talajok legdúsabban, legkevesebb beruházás mellett úgyis a legtöbb és legszebb búzát termik.

El szerint bizonyosra vehető, hogy míg újabb szűz talajok vannak, — a minthogy bőven vannak, — a mai közlekedési eszközök kapesán bár más világrészekben is, a buza túltermelésének, illetőleg árnyatlanságának gátat vetni alig lehet s az ez ellen való lehetetlen küzdés helyett valószínű kibontakozásként kézben kínálkozik, hogy az olesó búza termelés versenyéből való fokozatos kiállásuk mellett más, szintén jól jövedelmező gazdasági ágak tenyésztésére vessük rá magunkat. A mi másnemű viszonyaink, fejlettebb szakértelmünk s különféle szükségletű milliányi népek közt élésünk megadják nekünk arra a módot, hogy talajunkat, értelmünket, erőnket más gazdasági irányban használva is tisztességesen megélhessünk; de most e téren versenytől úgy szólván tartanunk sem kell, mert: egyenlő viszonyok és körülmények; egyenlő képesség és hajlam; egyenlő talaj és éghajlat; egyenlő szükséglet és kereslet ugyanolyan mértékben különböző helyeken csak nagy ritkán fordul elő, ez okból gazdaságunk

fejlődésére, felvirágzására csak e mód kínálkozik sikerrel kecsgetetőknek

E cézra talajunkat, égaljunkat ki kell ismernünk oly irányban, hogy mely terményeknek előállítására kedvező. Tapasztalatokat kell szereznünk, hogy a közelünkben levő fogyasztási piacok mit, mely időkben kívánunk. — S e két körülmény helyes egybevetése fel fog világosítani bennünket a felől, hogy mit és miből mennyit termeljünk és mikor vigyük azokat és melyik piacra. És ha így a főbb termények nemére és mennyiségére nézve megállapodásra jutunk, óvakodjunk az egyoldalú termeléstől s hozzunk gazdaságunkba változatosságot s a különféle gazdasági ágakba helyes árnyakat. Hiszen tudjuk, hogy egymással teljesen azonos lefolyású év nincs s ha az időjárás szeszélye egyik termelésre alkalmatlan, épen ez által válik kedvezővé a másakra. S ha az összes gazdasági ágak felkarolása mellett buzgólkodni fogunk azon is hogy gazdaságunk piacra vitt termékei még első rendű minőségűek is legyenek, elértük azon pontot, midőn akármely veszélyes gazdasági áramlat reánk hatástalanná válik, midőn gazdaságunk szilárdan áll és tovább fejlődése föltétlenül biztosítva van.

M.

VEGYES HIREK.

— **Eljegyzés.** Marasca István homonnai kir. járásbírósi aljegyző jegyét váltott Mazur Emma urnóval. Gratulálunk!

TÁRCSA?

A divathölgy.

— A „Sátoralja” eredeti tárcája. —

Megszámlálhatatlan ember ácsorog Sz. város főterén, az útezek csak úgy hullámzottak a bámulók sokaságától s minden szem feszült kíváncsisággal volt tele. Par pillanat múlva megnyílnak az erkély ajtói s megmutatta magát a nap istennője. Száz meg száz torokból bangzott fel a riadó éljen, midőn kilépett az erkélyre.

Kisded, semmitmondó alak, drágán és izlettelenül öltözve. A színek egybevalogatásában semmi egyöntettség, a legrikítóbb veres játszta a főszerepet. Ruházatán és arczában valami spanyol nőiesség honolt, ki phantasztikus külsejével magára akarja vonni a közönség figyelmét. Rövid, kevésbé meggörbült hegyes orr, gúnyfal és megvetéssel telt ajkak, villámzó fekete szemek és egy különös mosoly jellemzik az egész hölgyet.

Midőn az erkélyre kilépett és meghajtottta magát a tömegnek, megjelenése inkább gögjtétüközöte vissza, mint nyájasságát; a tömeg, mely

korantsem volt pörnep, hanem az a kasztja a tarsadalomnak, mely díszeszkiz a művészet pártolásával, örjüngő zajjal fogadta e megvett hokot. Száz meg száz kerő kéz adott életjelt magáról, hogy egy kis virágszalat vagy levelkét kapjon emlékül, a kezében tartott virágcsokorhól.

A nap istennője persze egy-egy virágszalat dobott le, mint konczot az ebeknek; hogy a körülállók egymást összemarczangolják.

Lett is erre nagy tolokadás, lökdösés, egymának ruhái összetepodtek s mégis az volt boldog, ki bár ily óriási küzdés után egy virágszalhoz hozzá férhetett.

A kapu alatt négyes fogalótt, ide rohant a kíváncsi tömeg és a díszesen felkantározott lovakkal kifogta a kocsiból, s alig hogy az ünnepelet a kocsiba üt, a meghószúlt nép, vizen, sáron, árkon bokron keresztül ragadta őt oly sebességgel, hogy a legjobb kocsi-lovakkal is becsületeire vált volna. Öröm volt nezni a dandykat össztépett frakkokban, laposra nyomott arccal, behorpasztott kemény kalapokban, és sarral befecskendezett arczokkal, a befejezett díszmenet után győzelem mámorában, hazafelé ballagni.

Mily szép egy diadalmenet! Ki is tagadná, hogy nem hódolunk a művészetnek? Hány embernek van behasítva a füle, betörve az orra,

kifizematva a lába s vajjon miért? az érdem becsüléseert.

Két jó barát volt szemtanúja e díszes látványoknak.

A zaj lecsillapulta után mindketten hazamennek, útközben így szól egyik a másikhoz:

— Barátom! mégis csak szép dolog nagy és nemes tetteket vehgez vinni; nem tudom azonban, vajjon nem e gúny, rank férfiakra, hogy bennünket az erősebb nemnek neveznek?

Sok gyarló ferfit láttam, milyen talán egy nő sem volna képes lenni; de ismertem viszont oly nőket, kik valódi nagy és nemes tetteket vittek vehgez. Mondd meg hat nekem, mi a neve a dicsó hölgynek, hogy azt és tettet emléklapjaimra feljegyezhessem.

— Azt hiszem, teged laz borzongat.

— A hazának tett talán valami szolgálatot?

— Sajátágoos, barátom, hogy oly idegen vagy saját szülővárosodban.

— Talán anja valami újabb Grachusoknak?

— Ugyan mi jut eszedbe.

— Ketségkivül szegény öreg atya van, ki bonauól számuzetett, s itt talála fel menhelyét.

— Folytasd tovább, hiszen tudod, hogy a divatvilágban és politikában nem vagyok jartas és viszonyainkát sem ismerem, mint egyeteml hallgató oly biztosan, mint te, ugyanazért kerlek, mond, kies da ezen orjüngésig imadott hölgy?

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult számában között jogszabály tudósításból Szabó Emma (O.-Liszkaról) neve veletlenül kimaradt, mit ezennel szivesen helyreigazítunk.

— **Levél a szerkesztőhöz.** Kenézli, 1895. január 12. Tekintetes Szerkesztő Úr! Becses lapjának — ha jól tudom — 1-ső számában „a cigiandí notaria” czimmel közlemény jelent meg, melyre, minthogy nevem említve van, engedje meg, hogy pár sorban reflektáljak annnyival is inkább, mivel annak éle Benecsik István volt főszolgabíráim ellen irányul, s engem, ki ez ügyet mindenesetre legjobban ismerem, quasi aldozatszerűleg tüntet fel. —

Első sorban tehát kijelentem, hogy Benecsik István ur, a választás ellen beadott kérvény, óvás és nyilatkozatok alapján korrektül jár el és én ki ez ügyrel első sorban érdekelve vagyok, ott nem hibáztatom. A mi csekély személyemet illeti, van szerencsem kijelenteni, hogy minden pressio nélkül saját legjobb belátásom és akaratommal adtam ki egy nyilatkozatot, melyben kijelentettem, hogy ez ügy további folytatását, illetve vizsgálatát magam részéről nem kívánom. Tekintve az ügy közérdekű voltát, a mennyire ily körülmények között jogomban áll, tiltakozom az ellen, hogy nevetem bárki is előzetes értesülésem nélkül felhasználja *önök* czélokra, a személyiséget bármily ügyben is ne a ténylásonk megfelelő szintben tüntesse fel. Bar nevetésgésnek tartom, hogy ez ügyet valaki — ki bizonyára azt kezdetétől fogva ismerte — majd egy év multán akarja felzavarni, mindazonáltal saját reputációját érdekében, s nehogy bármi gyanúsítgatásoknak legyen kitéve, s minthogy egy köztisztviselő megválasztását magam is közérdekűnek s a nyilvánosság elé valónak tartom, ezennel nyilatkozatom, hogy a kérdéses választás és az ebből kifolyó fellebbezések, óvásk, stb. mikéntjére a fentiek fentartása mellett bárkinek is, ha meggyőződom arról, hogy azt nem önző czélokra akarják, felhasználni, a valóságnak megfelelő részletes információt adni hajlandó vagyok, de nem név nélkül megjelölő hírlapi közlemények viszonválaszul. Jelen soraimnak hírlapi szíves közléstétél kérve vagyok tisztelettel *Klőger Béla*, h. körjegyző.

— **Postai tulkapás.** *Özv. Hujczó Józsefné* b.-olaszi lakos a nevére érkezett ajánlott levélért maga ment el az ottani postára. Ott Paleso Katalin postamester előtt aláírta az átadóvevényt, ez azonban egy tintaűpp miatt meg lett semmisítve s új vevényt adott át neki, hogy írja alá, de már ezzel utasította a közseg házhoz, hogy ott már a községi hatóság bélyegét is üttesse rá. s. j. jegyző rá is vezette a személy-azonosságot s úgy vitte vissza a postára. Nevezett postamesternek pedig még ezzel sem érte be. hanem ekkor a bírözó utasította, hogy azzal üttesse átadóvevényére a közseg pecsétjét. Így aztan H. J.-ne két nap lefolyása alatt jutott hozzá ajánlott levelehez. Kérjük, Paleso Katalin kisasszony postames-

— Első énekesnője a helybeli színhaznak, ki a mióta köztünk van, sokféle ajándékokkal lett elhalmozva, kinek minden szépsége parancs s ki trillával valamennyi ferfit labához bilincseli, kit nem imádni annyit tesz, mint barbarnak, a művészet ellenségének lenni.

— Nagyszerű kiáltó, miközben arca hirtelen elkomorodott és keserűen felkaczagott. Tízze szeméből pedig néhány köny perdült ki, méltó elkecsereése jelöl. Lehetetesen-e ilyes valami? Halálgaad a mit mondok. A külvarosban szálltam le egy viskó előtt s bementem a hajlék lakót megtekinteni. S mit láttam? Szalmaágyon hazánk és korunk legérdemesebb embere feküdt, ki a baza szolgálatában ószult meg, ki a tudományos és politika pályán annyi kiváló érdemeket szerzett, kinek nevével halával mondja ki az emberiség, ezen ember öreg napjaiban az inog és nyomor között beteges fekszik. Senki sincs mellette, a ki vigasztalná. Kar, hogy az énekesnő már eltávozott, megkértem volna, hogy térjen be a nyomorban sínduló aggyastanyhoz, vigasztalja meg néhány szóval és forinttal a tegye könnyebbé az elköltözönek végóráját. Baratom, megreped a szívem az erzesztől! Megtiszteltetés!... Erdem!... S mi ó? Az itteni színház énekesnője? Valld meg, hát nem romlott divatvilágban élünk?...

tert, mikor találta fel azt a posta-szabályt, a melynek értelmében az általa jól ismert b.-olaszi lakosokkal így járja januárban az áprilist? Vajjon az ott lakó Lónyay családtól meg-megkérjénje-e, hogy vevényeit a községi bíróval pécseteltesse meg? Felhívjuk a hatóság figyelmét Paleso Katalin kisasszony önkénykedésére.

— **Sport.** A s-pataki „Sport-egylet” f. évi január hó 13-án Herepey Károly, egyleti elnök elnöke alatt tartotta meg szokásos közgyűlést, mely alkalommal elnöknek eltávozásával megürelt helyre ideiglenesen az előniki teudókkal Haury József, mint a korcsolyázó szakosztály főnöke bizatott meg, a korcsolyázó szakosztály ideiglenes vezetése pedig Wítchen Aladár-ra lett ruházva. Távozó elnöknek, az egylet megalakítása körül szerzett érdemei jegyzőkönyvileg lettek megörökítve, együttel az erdem és tisztelet jelöl az egylet *öt tisztelt* tagjának megválasztotta. Az egyletbe tagokul felvétettek Kádár Gyula, Steinfeld Jenő és Trsnyánszky Károly. A *tisztújító közgyűlés legközelebb meg fog tartatni.*

— **Szókötő cseled.** Szomrodi Juliánna gejeji illetőségű, S.-patakon a „Magyar Király” szaloldaban alkalmazott cseled, szolgálati könyvével, több rendbeli ellopott értéktárgyak és néhány forint készpénzzel, munkaadójától elszőköt. Körözése elrendeltetett.

— **Lozemia.** A S.-patakon f. é. január hó 14-én megejett lövözgálat alkalmával, 612 db. megszemlélt lököt, 4 csikó kis mértékben rühkorosnak találtatt, mely csikók vesztégzár alá helyeztetek és alapos gyógykezelés alatt allanak.

— **Az 1896. évben rendezendő milleniumi kiállítás alkalmára összeírt iparos és kereskedő segédek, valamint a tanonczok kimutatása** elkészülvén, nem vélik felesleges dolgot cselekedni, ha a számszerinti statisztikai adatokat, a közönséggel megismertetjük: — *Iparos segédek közül van,* Sárospatakon borbély 2, bodnár 11, cipész 14, asztalos 12, kőmives 25, szabó 6, lakatos 2, pék 3, nyomdász 4, könyvkötő 3, hentes 1, fazekas 11, mészáros 2, kerekgyártó 5, kovács 10, molnár 1, ács 14, bádógos 1, téglagyártó 1, kötélverő 1, czukrasz 1, kalapos 1.

— *Kereskedő segéd van* 4, a segédek összes száma 135. — *Iparos tanonczok közül van:* borbély 2, szíjgyártó 1, kéményseprő 1, kőmives 26, kerekgyártó 3, asztalos 13, szabó 8, lakatos 6, pék 5, cipész 13, nyomdász 2, könyvkötő 3, hentes 1, fazekas 9, kovács 5, szörfestő 1, kötélverő 1, ács 17, czukrasz 1, bádógos 1, molnár 4. — *Kereskedő tanoncz van* 8, a tanonczok összes száma 131. Az összesítés alkalmával sajnosan kellett tapasztalni, hogy több tanoncz nincs szegedtetve, a segédek pedig az ipartestületnél nyilvántartásba vétel végett, szabályszerűen bejelentve, így nem csoda, ha az összeírt adatok, valamint az ipartestületi nyilvántartás között lényeges eltérés fog mutatkozni; kívánatos lenne, ha az ipartestületi eljáróság a segédek jelentkezését megrendszabályozná akként, hogy a a jelentkezés elmulasztása miatt az 1884. évi XVII. t.-cz. intézkedését, szem előtt tartásával, a mulasztók ellen fenfengó kihágás miatt a további eljárását szigorúan fogantositana.

— **A szóp nem tagadhatatlan legnagyobb pártfogója** volt mindig a „Képes Csáládi Lapok”-nak és tudvalevőleg a nők természetadta hatalmuk folytán sok lüvés és nemes ügyet vittek diadalra. A „Képes Csáládi Lapok” is mely közönnellett tartozik a magyar nőnek, mert közel tizenhét év alatt nemesak anyagi, de szellemi támogatásuk által is a legelőkelőbb szépirodalmi lapok sorába emelték. A „Képes Csáládi Lapok” szerkesztősege és kiadóhivatala azon reményben él, hogy e hazafias irányban és tartalmában szerkesztett lap sohasem fog hiányozni a művelt magyar családok asztaláról. A „Képes Csáládi Lapok” előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Mutatvány-számot szivesen küld a „Képes Csáládi Lapok” kiadóhivatala Budapest, Vadász-utca 14. sz.

— **Vesztett kutya szezon.** Varosunkba ismét beültött a vesztett kutya szezon. Évről-évre pontosan hekövetkezik az a boldog időszak, mikor — mint hajdanában a közönséges szőköték sáskának — úgy a kelletlenül szélesebb jöködvü „ehállatokat” rögvest vesztetteknek minősítik, de azért — Istennek hála! — igaz vesztett kutyát ösídőtől fogva nem láttunk. Mult vasárnap január 13-án egy *állítólagos* vesztett kutya

megharapta S. G. V-ik gimnáziumi osztályú tanuló, a mint S. G. sötét este, a 1/2 10 órai személyenathoz sietett. Könnyen meglehet, hogy ez esetben valódi vesztett kutya idézte elő e sajnálatos balesetet: de ez még nincs kiderítve. Különbön elismeréssel kell adoznunk az eljáróság azon buzgósgának, hogy ez eset óta minden valamire való kutya szájkossárral elmekedik a mulandóágról.

— **Mulatságok.** I. A királyhalmeczi önkétes tűzoltó egyesület saját alapja javára folyó 1895. évi január hó 26-án a rom. kath. iskola termében *zárkörű táncmulat* rendez. A meghívót aláírta: Pauliczky Ferenc, elnök. Szük Ödön, főparancsnok. Dunay Endre, alparancsnok. Nemethy János, titkar-segédtszít. Kezdeté este 8 óraker. Beletűdij: személyleg 1 frt családjeg 2 frt. — II. „A galszécsi polgár-olvaskör” által 1895. évi január hó 26-án a nagyvendéglo termében jökönyvezű *táncszelty* rendeztetik. Beletűdij: Személyleg 1 frt, Csaldajeg 1 frt 50 kr. Kezdeté este 7 óraker. Felűlfitzetések közönnellett vétetnek, s hírlapilag nyugtatnak.

— **A főorvos jutalma.** Az allandó választmány azon javaslatát, mely szerint dr. Löchefer Lorincz vármegyei főorvos, a mult év folyamán a roncsoló toroklob terjedésének megakadályozására, valamint a cholera elleni védekezés ellenörzése alkalmából tett utazásai kárpótásul, a betegápolási pótadóból 400 frt jutalomban részesítessék, a törvényhatóság bizottság elfogadta és határozati erőre emelte. Ha a belügyminiszter a határozatot jóváhagyja, a főorvos a 400 frtot megkapja, az a lap pedig marad adós azon ezerekre menő összeggel, mit már régen kellett volna kifizetnie.

— **A cigiandíak regale kövénnyei.** A cigiandíak folyamodtak a vármegyére, hogy kötményezett regale kövénnyek eladását engedélyezze, a mennyiben pedig folyamodók a kérelem indokaiul azt hoztak fel, hogy az eladásból befolyó összeget a politikai közseg felszaporodott adótarozása törlesztésére kívánják fordítani, a mennyiben továbbá a vármegye közönségének kötelesege a közsegek törzsvagyonára felügyelni: a kérelem mar masod izbe elutasítottat.

— **A tavarnai hid vámszedési jogának a vármegye és a gr. Hadik Barkóczy hitbizományi uradalom között fenfengott berleti viszonyból felmerült kérdések ügyében a vármegye következőleg határozott:** miután a beérkezett jelentés szerint, a törvényhatóság részéről a számvévi kiszámítások, a jogi és technikai szakkönyvek véleményei alapján igényelt követelések az uradallommal szemben tárgyalások daczara nem voltak egyezséggel megoldhatók, az uradalom részéről elterjesztett azon nyilatkozat, hogy jogait és követeléseit a törvény rendes utján szandekozik ervenyesíteni, tudomásul vétetett, s egyszersmind a hidnak leltár melletti átvétele elrendeltetett.

— **Kárpótolt közseg.** Udvaról írják, hogy a közseg az ottani fedeztetési költségeihez 65 frt 25 krral járult hozzá: most ezen összeg a közseg pénztárából hiányozvón, a képviselőt folyamodott a törvényhatósághoz, hogy azt terítse meg. A törvényhatóság, a kérdéses összegnek kiutalása iránt közelebb intézkedett, s így a közseg kárpótolva lesz.

— **Közsegok nevváltoztatása.** Zemplén vármegye tö v. hat. bizottságának 1894. évi december hó 29-én tartott ülésében, a magyar nyelvet és népnevelést terjesztő egyesület előterjesztése folytán elhatározatott, hogy a nem magyar hangzású közsegok nevei a milleniumra már mind magyar hangzásuakra átváltoztatva legyenek: ennél fogva utasította a jársai főszolgabírákat, hogy a magyar nyelvet és népnevelést terjesztő egyesület által szerkesztett fizetben tervelt, vagy a közseg által választott magyar helynevekre való átváltoztatását az 1886. évi XXII t.-cz. szem előtt tartásával ismét munkába vegyék s eljárásuknál jelentést tegyenek.

— **A szavazás kérdése.** A vármegyei szervezési szabályrendelet módosítva lett oly formán, hogy a szavazás kérdésében eszentul a közigazgatási bizottság és a központi választmány tagjai titkos szavazással, a többi választmányok és küldöttségek tagjai pedig közfalkalással, az elnök vagy 10 bizottsági tag kívánságára azonban az utobbiak is titkos szavazással fognak választatni.

mondá: „zemlénnyegyei fiúnak legjobb a pataki tanítóképzédt látogatni, mert ez volna a leghelyesebb, ha Zemlénnyegyében csakis zemlénnyé fű működnek mint tanító és e vidéken hálás tér nyílik az ifjú tanítóknak nemzedeknek” Igaz-e ez?

Bizony az igaz, nem csak azon óknál fogva, mert Arvay bácsi mondta, hanem azért is, mert, ez az intézet e megye hazaszeretetének gőczpontja s a tanári kar benne az életető szellemi rúgója.

Ha ez így van, azt kívánom nékik, hogy addig éljenek, míg e hazának élnek.

Fischer Ármán.
néptanító.

IRODALOM.

Levél, de nem a szerkesztőhöz.

II.

Tisztelt Nagysád!

Ugyan kérem tegye le egy pár perczre „Simon Zsuzsát”, és hallgassa meg csak mit mondott *Blaha Lujza* egyszerű a tole emléksorokat kerő, furfangos pesti ujságíróknak:

„Önök azt akarják, hogy írjak valamit! Ugy is eleget ki vagyok tevé a kritikanak, valahányszor egy premier-en keresztül esem: remegve várom a masnapot: vajjon hogy lesz? mint lesz? Kikapok-e a miért tegnap jól kifartadtam: és önk meg azt akarják, hogy *azért is szarkoljak a mit írtam?* — Nem, edes uraim ettől meg kímélem magamat, és azt mondom, a mit a „Paraszt kisasszony”, hogy — *most nincs ándunom az írásához!* . . .

No, nem biaba mondom én mindig, hogy a nagy szellemek találkoznak! Bizony el se hiú-ném, ha meg nem történi volna, hogy ugyanazzal a bajos kijelentéssel főzött le Nagysád engemet a minap, midőn a „Sátoralja” számára a maga ennióval kis szarkalab betűkkel *írott emléksorot* eszedeztem: a minővel a „Paraszt-kisasszony”, vagyis a nemzet-eszlogánya volt oly szíves lezárni nyakáról az élelmes hírlap-urak intanciat. Magának se volt akkor *egy csepp ándungja* sem az írashoz; de legalább ándungte számomra azt a jó reményeséget, hogy *miúd egyszer túl fog tenni a maga szere-tét* — Blaha Lujzán.

Múlt (1) levelemben tökéletesen igazoltam abbéli eljárásomat, hogyan mereszkedem én Nagysádnak ezeket az unalmas, komor prele-tiokat tartani: holott a masok véleménye szerint inkább talán *ámor* ó fensegek kellene a „szóban forgó egyéniség”-nek lenni, és Hei-nenak ezekkel a magasroptu soraival kellene kezdenem, folytatnom és vezetnem epistolai-mat: „Norvégia vad erdejéből erős kézzel ki-tépem a legmagasabb fenyőszálat, belemartom az Aetna lángorkába és e tűzbe mártott oriai-tollal az ég setébt boltjára írom: „Agnes, szeretlek!”

Nagysád azonban a legszeretettel-műben felmentett (de nem a „saját kérelmem-re”) az ilyenmű foglaltasságoktól s így szá-momra nem marad más teendő, mint azt mon-dani, a mit egyszer a mi jó Ágai-Porzónk mon-dott vala, — hogy szilárd lesznek, mint egy jól kiszivott régi taktipipa, és következetes, mint egy — pipaszar . . .

Egyszer esett, de megessett mostanában, hogy szegény Bartók Lajosnak az „Orvény” cz. vigyatekát, kicsibe mult, hogy el nem nyelte vala a bukas örvénye; mely szerencsetlen ver-ses vigyatekről még a jó *Bródy Sándor* bátyánknak is az a véleménye, hogy „a darab komolyan rossz; több annál. unalmas és éret-len. A darab meseje: semmi, az is kopott. Kód, kód, kód nedves és hideg: ez az egész”. Nos tehát most midőn az „Orvény”-nek epa-néssal nem sikerült. „A legszebb”-nek meg „A méhek”-nek nyomába lépni: Nagysád arra *kért*, igazabban: *szólított fel*, hogy mondják magának valamit *Bartók Lajosról*. . . . Hogy ezt az ér-dekes írói egyéniséget Nagysád nem igen teszi *egy vonallal* Herceg Ferencel: azt volt mar-szerencsem tapasztalni, a mennyiben a Bartók, egyébként finom érzésű műveinek meg csak híre-hamvát se láttam a Nagysád ízlésesen be-rendezett, ibolya parfümös kis könyvtárában, míg Herceg, Jókai dr, Mikszáth, Ábrányi Emil,

Endrődy, Szabolcska művei csak ugy moso-lyognak onnét az emberre díszes köntösükben. .

Nos, nem igen mondok nagyot, ha az a vé-lelmenyem, hogy — már akár hiszi, akár nem, kicsiny hazánkban alighanem Bartók Lajos a legnépszerűtebb költő. Még a németek is jobban szeretik. Pedig folyvást dolgozik s a sok munka közt bizony nem egy maradandó becsű művet hozott létre. Szindarabjait kevé-szer adják a nemzeti színházban; pedig olyanok, mint a „*Legszebb*”, aztán „*Kendi Maryit*”, „*Tha-rán Anna*, melyekben a *lyrai elem* talán kel-telenül is jobban érvényesül, a mellőzetést cseppel sem érdemlik meg. Kötvényeit sem szeretik; a kisasszonyok is közömbösen veszik kezükbe nagynéha az „*Erdőzárás*”-t a „*Kár-páli Emlék*”-et, de még a „*Röggel csillagokat*”-is. S van is benne valami. Az emberek nem mindig szeretik a classiciást. Pedig az tény, hogy Bartók classicus finomágu ember; mű-veit mind magas niveauun állanak, de ennél to-vaib nem mennek. Abból a magas, majdnem fenseges eszmekörből nem tud Bartók leszállani közénk, laikusok közé: lantjának hangjai nem tudnak szívünkbe löpözni; igazszólván hidegen hagynak; olyan az ó költészet, mint a fense-ges nap ködös őszi időben. Latjuk ugyan mind feljebb-feljebb haladni pályafutásában, de áldó sugárának melegét nem érezzük.

De a Nagysád mélyen érző lelke (ne vegye hóknak!) megérti a Bartók egész írói egyéni-séget és méltanvolja is őt; tudott érette lel-kesedni is, de nem sokáig. Jól emlékszem rá, hogy regében felolvastam magának az ó „*Sí-ró*”-nevető szemű király-út . . . Azt már csak nem tagadhatja, hogy ugyan el volt ragad-tatva az előadás közvetlenségétől, a mese ke-rekdedségétől: de mar nyelvvezetével nem volt képes olyan könnyen megharatózni. Bartóknak különösen régebbi műveiben teljes joggal le-het kifogásolni a élvezetet, mely bizony a ritmikusságot, az előadásnak azt a szívre-lé-ekre nézve oly behelzélő zenéjét meglehetősen nélkülözi.

No de most nem haborgatom tovább a jó Bartókot, ki — mióta a Petőfi Társasághban a fiatal lelkű öreg Jókai után következtek — az *élelben*: meg magasabbról tekint le reánk. Nem akadekóskodom, mert még annyit találok beszélni az Örvény szerzőjéről, hogy oszt Nagy-sáddal azzal áll majd elő, hogy magyarazzam meg, a mit róla eddig prelegáltam.

De hát a *jubiliások* mit csinálnak?! . . . Istenem, de is elmegy az idő! A szomorú *Vaj-da* János is, meg a szigorú *Gyulai* Pál is po-tom ötven esztendővel ezelott zónáltak fel, mint ujonok a Pogazuson a Helicon tetejére! *Vajda János* határozottan a legnagyobb élő magyar poeta. Az ó orszaga nem e világból való! Regi szép idők voltak akkor, midőn ó elemében érezte magát! A ki forradalmi és forradalomutáni verseit olvassa: az *epijonok*nak mai, realis világában is fölpezsdülmi érzi a vert ereiben s a költő öröme, meg több bankódása szívet-leket magával ragadja . . .

Szomorúan, egyedül, maganosan jár kel ó az önző emberek nyüzsgő tömegében, mint a vi-lágűrben egy eltevedt, elfáradt meteor . . .

Nem ohajtja ó senki fiának üres diachym-nusait: magasztos fenseges szárnyalású lel-keinek nagy gondolatait zavarna ez a semmi-terő ünnepeltes; egyedül szeret ó *árvapelni* is.

Talán *soha* sem éreztem bensőbb, melyebb részvétet az örökké banatos *Vajda János* iránt mint akkor, midőn *Arany* János „*Koszoru*” já-baz (1863) a vegyes hírek közt ezt a par soro-nyit íjlesztő rövidségű hirt olvastam: „*Vajda János* költő szüleit a megbokrosodott lovak egy rejtőn elküpany, a kocsi felborult s *mindketten egy-szerre* haltak meg e gyszos eset következté-ben. Enyhítse a közrészvet a fia fájdalom!”

„Csoda-e hat, ha elől szomorú, oly bana-tos *Vajda*, a nagy költő?”

Ajánlom Nagysádnak, olvassa el „*Gina em-lék*”-t!

Tisztelt Nagysád! Jónak látom óva inteni jó előre: hogy valamiképen szerfölt meg ne ijedjen annak hallatára, hogy a másik igen tiszteletre méltó jubiliás nem mas, mint az a mesebeli „bakarasznyi” kis ember, a ki a mit-sém sejtő jámbor utasokat át szokta vala ha-jigálni: a harmas üveghegyen. (*Benedek Elek* szerint). Azért feltem előre Nagysádat, a meg-

jestéstől, mert *Gyulai* Pálnak az a fá-tuma, hogy az emberek már pusztán a nevenek em-litesekor reszketni szoktak. Az már igaz, hogy a pennájának nagyobb az ó hatalma, mint akár-melyik indiai maharadszának. Hogy fogalma legyen Nagysádnak arról: milyennek képze-li ezt a derek szép óshajjú, fehér szakállu urat az emberi elvetemedett fantázia: elég lesz, ha leírom Nagysádnak azt a szobortervezetet, melyet — talán jubileuma alkalmából nemregiben az „*Ústökös*” mintazott; a mely szerint egy óriási kaliberű cilinderek-alap legtetetején all komor fensegében a mi szigorú kritikusunk, egy akkora „igazság szolgáltató” dorongféfével, mely-nek szörnyű voltával csak az alatta lévő cinder-nek óriási mérete vetekszik; míg oldaltan egy szinten nem megvetendő nagyságu ollo-feje büszkelkedik . . .

„Csak arra az egyre kérem Nagysádot, hogy e leveletem valamogy meg ne mutassa *Gyulai* Pálnak, mert akkor — oh irgalom atyja, ne hagyj el! kíméletlenül átrepit a harmas üveg hegyen.

No de eltekintve a gonosz nyelvű és még sokkaltá gonoszabb pennájú emberek adaz incekedéseitől: Gyulának igen sok halavál tartozik az egész magyar litteratura. Hígyje meg Nagysád, hogy hogy ha *Gyulának* ez a mysztikus és infamissu infernalis tökszerűség-ében leledző dorongja nem működött volna an-nyugyistenigazában a forradalom utáni időkben, meg később is: több fuztán fútyúno troubadour lenne nálunk jelenleg, mint a nagy irati-óvsnai tudó emberfia van most széles e hazában! Kritikai általában erős, nem egyszer a kímé-letleniség menő szigorúság teszi retteget hi-rüekke. *Gyulai*, mint kritikus, főleg az ötvenes éveketben éte virágkorát, a midőn ó a *Pesti Naplónak* vala korlátlan hatalma „*leteloiraja*”.

Jó verseit, ugy hiszem, Nagysád mind is-me-ri, de tan meg a *nem* jókat is; mert bizony kimondom én, akár éltek, akár haitok — hogy *Gyulának* meglehetősen szánu költvényei kö-zött, — az ó mereteivel merve — *tejesen jó* na-gyon keves van: de ezt a keveset aztán min-denkinék ismernie kell! . . . Am lassá a mód-felet tiszteit jubiliás ur: ez a nagyság atka! Az általa felállított, szigorú kritikai szabály-veket ráhuzzak a saját pommarra!

No, de sok lesz a jóból! Barmennyire szereti is Nagysád az irodalmat és bármily odaadóan hallgatja, azzaz — olvassa is prele-ctioimat, a saját bevallása szerint: — tartok tole, hogy egyszer vege szakad a buzgóságnak; de tartás folyvást szemé előtt jeles művészonk-nek, *F. Hógyi Arankának* amz általánosán is-mert jelszavát: „A tureim rozat terem!” . . .

A revoir!

Bajos kezeceikét csókolja nú tisztelője:
Scmper.

A közönség köréből.

A s.-a.-ujhelyi ipartestület határozata folytan, saját tokejenek gyarapítása céljából, halt fog tar-tani, — e szándék magában veve nemes és szép, mert midőn az ipartestület az amugy is fensez vi-szonyt tájji körében összejövetek és vigalmak rendezesével ohajtja barátságosa tenni, csak örömet szolgáltató minden az egyesület jó hírne-veért lekedző iparosnak. Ugy latszik a testü-let elnöke is áterezte a magasztos cél fontos-ságot, mert valami rendkívüli, valami nagy-szerűt és az iparosok közötti hagyományos jó barátságot, erőseben összekötöt akart felmu-tatni, „s gondolt merészét és nagyot” de a meghívottak a s.-a.-ujhelyi nyomdák figyelmen ki-vüi hagyásával Budapestten rendelte meg. Ha ez nem körültekintése és eleclátása a böles atyal kötelekszerű gondoskodásnak, akkor igazán nem tudom hogy mi a kötelesség? Bi-zonyára azt akarta nagy bölesen az elnök ur kikerülni, hogy a városban levő 3 nyomda ösze-ne vesszen a szerinte nagy munkálaton, s kö-vetkezetes levén a budapesti nyomdákat is saj-náta ily nagy horderejú munka megbizásával, átadta egy budapesti papircsokó kereskedőnek, hogy esmaltassa meg ó. Igen t. elnök ur! le-gyen szíves az ipartestületnel határozatba vé-tetni, hogy ha városunkban egy nagyobszzerű közvácsora rendeztetik: a kiflk Budapestten ren-deltessenek meg, hogy a pékek se haragudhas-sanak, ha jogos keresetüktől el lesznek ütve